

Bilaga

Goda exempel för bredbandsutbyggnad
på landsbygden

Bilaga till rapport – Vägledning till landsbygdens bredbandsutbyggnad

Rapportnummer

1

Diarienummer

11-11787

ISSN

1650-9862

Regeringens Bredbandsforum

Box 5398

102 49 Stockholm

Telefon: 08-678 55 00

E-post: kontakt@bredbandsforum.se

Innehåll

1	Goda exempel för bredbandsutbyggnad på landsbygden	4
1.1	Exempel – Nordöstra Skåne	4
1.2	Exempel – Region Gotland	6
1.3	Exempel – Västra Götalandsregionen	7
1.4	Exempel – Hällefors	9
1.5	Exempel – Region Halland	10
1.6	Exempel – PTS pilotstudie Region Västerbotten/Vilhelmina kommun	12
1.7	Exempel – Gällivare och Kiruna	14

1 Goda exempel för bredbandsutbyggnad på landsbygden

För att vi ska kunna nå visionen om ett helt uppkopplat Sverige krävs stora insatser och innovativa lösningar. Först då blir det möjligt att nå de hushåll och företag som är lokaliserade på ett sådant sätt geografiskt att det inte är möjligt att bygga ut bredband till dem på kommersiella grunder utan särskilda åtgärder eller extra resurser. För att underlätta utbyggnaden till dessa anslutningar behövs ett särskilt fokus inom några områden. Det gäller olika typer av samverkan mellan berörda aktörer, t.ex. samverkan internt inom kommunen mellan olika förvaltningar, samverkan externt med grannkommuner, region, länsstyrelse och marknadens aktörer. Andra fokusområden är finansieringen av bredbandsutbyggnaden, kartläggning och analys av möjlig alternativ teknik för bredbandsaccess och betydelsen av det offentliga ledarskapet.

Nedan ges exempel från några kommuner och regioner där man arbetat med något eller några av dessa områden i fokus för att skapa ett uppkopplat samhälle. Exempelen ska ses som inspiration för att hitta lösningar¹ på kommunal, regional och nationell nivå.

1.1 Exempel – Nordöstra Skåne

Kort beskrivning

Genomförande av förstudie för att identifiera det mest fördelaktiga alternativet vid utbyggnad.

Exemplet visar på

- samverkan mellan kommuner
- offentligt ledarskap
- finansieringsmöjligheter.

Bakgrund

I nordöstra Skåne arbetade man med frågan kring hur man med en så liten insats som möjligt kan uppnå en heltäckande utbyggnad av fibernätet på landsbygden. I syfte att hitta det mest fördelaktiga alternativet för utbyggnad genomfördes en förstudie tillsammans med tretton kommuner. Studien riktar in sig på att ha en strategi och olika alternativ för att hantera bredbandsutbyggnaden.

Genomförande

I förstudien identifierades fyra olika scenarion där för- och nackdelar kartlades:

1. Marknaden bygger ut.

¹ Lokala bredbandssatsningar kan medföra att regler för offentlig uphandling eller statligt stöd gäller för åtgärden. Viktigt att säkerställa att åtgärden uppfyller regelkraven för att säkra upp rättssäkerheten.

2. Avtal med krav på utbyggnad på landsbygden.
3. Kommuner bygger bredband i egen regi.
4. Kommunen finansierar utbyggnad på landsbygden (lån/likvida medel).

Detta ”13-projekts” största vinning är att kommunerna tillsammans har kunnat dela med sig av erfarenheter och lösa olika frågor som kommit upp på möten. Gruppen kommer även efter projektet att fortsätta med kunskapsöverföring. Ta del av projektets förstudie här:

<https://www.ostragoinge.se/samhalle/bredband/forstudie-kring-bredbandsutbyggnad/>

Alternativens förutsättningar samt för- och nackdelar kan sammanfattas på följande sätt:

1. Marknaden bygger ut

Många av kommunerna i nordöstra Skåne har tecknat samverkansavtal med en viss leverantör. Utbyggnad sker i tätorter och kommunerna förlitar sig på att utbyggnaden på landsbygden även ska ske genom marknads försorg.

- Fördelar: Kommunen får inga utbyggnadskostnader eftersom utbyggnaden sker helt genom marknads försorg.
- Nackdelar: Det är oklart om någon utbyggnad kommer att ske på landsbygden. Kommunen saknar inflytande och det finns stor risk för att vita fläckar uppstår.

2. Avtal med krav på utbyggnad på landsbygden

Några kommuner har slutit ett avtal med en leverantör som innebär att utbyggnad ska ske i hela kommunen, både i tätorter och på landsbygden.

- Fördelar: Kommunen får inga utbyggnadskostnader eftersom utbyggnaden genomförs av den aktör som man tecknat avtal med.
- Nackdelar: Modellen förutsätter att man tecknar avtal när det fortfarande finns utbyggnadsbehov i tätorter. Risken för vita fläckar är mindre, men en viss osäkerhet finns eftersom utbyggnaden styrs av anslutningsgraden.

3. Kommunen bygger bredband i egen regi

Några kommuner bygger fibernät i egen regi. Strategin ställer krav på en organisation om avsikten är att äga nätet och driva verksamheten.

- Fördelar: Kommunen styr och kontrollerar utbyggnaden, vilket säkerställer en utbyggnad i hela kommunen. Vita fläckar kan elimineras.
- Nackdelar: En total utbyggnad i hela kommunen innebär en investering för kommunen. Risken för vita fläckar är liten, men den finns eftersom kommunen har svårt att hindra marknads aktörer att bygga. Det kan splittra områden.

4. Kommunen finansierar utbyggnad på landsbygden (lån/likvida medel)

Strategin innebär att kommunen investerar i en utbyggnad av bredband på landsbygden.

- Fördelar: Kommunen styr och planerar utbyggnaden på landsbygden. Vita fläckar kan elimineras. Vid en modell med årligt tillskott av medel kan kostnader tas efterhand.
- Nackdelar: Modellen innebär en kostnad för kommuner och det krävs en investeringsvilja från kommunens sida. Viss risk för vita fläckar finns om beslut fattas successivt och de dyraste anslutningarna kvarstår till sist.

Framgångsfaktorer

Förstudien har inneburit ett systematiskt sätt att utvärdera olika alternativ, vilket resulterat i bra och ändamålsenliga lösningar och en enighet mellan kommuner.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Viktigt att börja titta på vägval och systematiskt utvärdera olika alternativ.
- Jobba tillsammans med grannkommunerna för att dra nytta av varandras arbete.

1.2 Exempel – Region Gotland

Kort beskrivning

Man har skapat intresse för kommersiella aktörer genom stort politiskt engagemang och hög anslutningsgrad.

Exemplet visar på

- samverkan mellan regional och lokal nivå
- offentligt ledarskap på regional nivå
- finansiering.

Bakgrund

När Gotland påbörjade arbetet med att planera bredbandsutbyggnad 2010 fanns inget intresse hos marknaden. Genom ett mycket aktivt kommunikationsarbete har det dock efterhand blivit intressant för kommersiella aktörer att etablera sig på Gotland. Idag är tre aktörer aktiva: Telia Skanova, IP Only och Bredbandsbolaget. Gotland har också kunnat nå en hög anslutningsgrad även till fritidshus, något som möjligen underlättas av de relativt sett höga fastighetspriserna på Gotland. Utbyggnaden har också underlättats av det faktum att Gotland bara har en kommun, vilket förenklar beslut och kommunikation.

Genomförande

Två utgångspunkter var viktiga för arbetet på Gotland, nämligen att uppnå en hög anslutningsgrad och att hålla kostnaderna nere. De boende har stått för 69 procent av kostnaderna, marknadsaktörerna för 23 procent och det offentliga stödet för 8 procent. Projektet har totalt kostat 540 miljoner kronor.

Snittkostnaden för anslutning har varit 18 500 kr/hus. Markägarna har inte tagit ut några avgifter för markinträng, och på de flesta håll har man också lagt tre dagsverken. Eftersom fiberföreningarna har så god ekonomi håller detta snittpris på att sjunka ner mot 16 000 kr/hus i och med att många föreningar återbetalar överskottet av medlen de tog in för fibersatsningen. Resultatet är att mellan 85–99 procent av fastboende och 60–99 procent av fritidshusen i socknarna har anslutit sig till fibern.

Vid EU Broadband Award 2017-11-20 i Bryssel korades Gotland som vinnare i kategori 1: Innovative models of financing, business and investments. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/75980/3608>. Man lyfte bland annat fram en modell som satsade på den glesaste glesbygden först. Priset delades ut av Phil Hogan, kommissionär för jordbruk och glesbygdsutveckling. Han gratulerade Gotland extra till att de gjort just det han vill att alla skall göra: satsa på glesbygden först.

Framgångsfaktorer

På Gotland finns en bred politisk förankring och vilja kring den digitala agendan och bredbandsutbyggnaden, vilket har haft stor betydelse för arbetets framgång. Utan denna breda förankring och vilja hade utbyggnaden varit svår att genomföra. Utvecklingen av bredbandsutbyggnaden har följts upp genom årliga avrapporteringar. Det har varit betydelsefullt för att hålla engagemanget kring frågan på en hög nivå. Vid sidan om ett enträget långsiktigt arbete är framgången ett resultat av en omfattande samverkan och ett stort antal möten med människor i socknarna.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Samverkan mellan regionen och socknarna viktigt.
- Hög anslutningsgrad tack vare stort engagemang.
- Långsiktigt och målmedvetet samarbete mellan region och länsstyrelse.

1.3 Exempel – Västra Götalandsregionen

Kort beskrivning

Skapa förutsättningar för lokala fiberföreningar genom samfinansiering av kommun och region.

Exemplet visar på

- samverkan mellan region och kommuner
- finansiering genom regionalt stöd och kommunal finansiering

- tillvaratagande av lokalt engagemang.

Bakgrund

En viktig utgångspunkt för Västra Götalandsregionen har varit att ta tillvara det engagemang som redan tidigt funnits lokalt. Därför har det varit angeläget att underlätta för hushåll som bor i fastigheter som ligger långt ut att starta fiberföreningar. Regionen beslutade därför att avsätta 150 miljoner kronor i bredbandsstöd. För att kommuner ska kunna ta del av de pengarna har kravet varit att kommunerna ska satsa lika mycket som regionen. Regionens utgångspunkt var att tillsammans med kommunerna finansiera stamledningar från befintliga fiberanslutningspunkter till nya punkter där fiberföreningarna kan ansluta sig. Upphandling av stamledningarna har gjorts enligt EU:s gruppundantagsförordning och har gjorts som tillhandahållanden. Det innebär att det inte är regionen eller kommunerna som äger stamledningarna utan att någon annan åtar sig att bygga, äga och driva förbindelsen.

Genomförande

Arbetet inleddes med att regionen och kommunerna tillsammans identifierade var de skulle bygga. I kartläggningen identifierades 170–180 anslutningspunkter. Dessa punkter var av tre olika typer:

1. Telestationer anslutna med kopparkabel.
2. Telestationer anslutna med radiolänk.
3. Nya anslutningspunkter, från vilka fiberföreningar kan ansluta sig.

De två första typerna är i stort sett färdigbyggda och arbetet med den tredje typen pågår. Andelen som har tillgång till 100 Mbit/s i regionen ligger på 72 procent, dvs. strax under nivån i riket i sin helhet. På regionens landsbygd har 32 procent tillgång till 100 Mbit/s, vilket ligger över nivån i riket.

När det gäller de resterande fastigheterna, de som inte har en fiberanslutning, har regionen låtit en konsult analysera fyra olika alternativ för bredbandsutbyggnad:

1. Befintliga fiberföreningar åtar sig att bygga ut.
2. En ny fiberförening bildas och åtar sig att bygga ut.
3. Kommunen ser till att det byggs ut.
4. Regionen ser till att det byggs ut.

Framgångsfaktorer

Framgångsfaktorerna i Västra Götalandsregionen är att regionen, genom bredbandsstödet, tog tillvara den lokala initiativkraften som redan fanns. Vidare har en väl fungerande samverkansgrupp i regionen bidragit till framgången. I gruppen finns representanter från regionen, länsstyrelsen och en representant från var och en av regionens fyra kommunalförbund. Dessutom deltar Coompanion och Hela Sverige Ska Leva i gruppen.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Långsiktig samverkan i regionen viktigt.
- Ta tillvara på det lokala engagemanget och initiativkraften.
- Katalysator genom regionalt och kommunalt stöd.
- Helhetsgrepp om de som saknar bredband idag.

1.4 Exempel – Hällefors

Kort beskrivning

Utbyggnad av framförallt kommersiella aktörer och strukturerat arbete kring resterande fastigheter.

Exemplet visar på

- samverkan inom kommunen, mellan kommuner samt med den regionala nivån och marknadens aktörer
- offentligt ledarskap på kommunal nivå
- finansiering genom marknadens investeringar och stödpengar.

Bakgrund

Hällefors arbete med bredbandsutbyggnad i kommunen startade i början 2000-talet i samband med beslutet om de s.k. Rosengrenspengarna. Länets kommuner beslutade sig för att göra en gemensam satsning och man tillsatte en IT-grupp bestående av alla IT-chefer länet. Hällefors kommun gick ut med en förfrågan till marknaden om vilken operatör som skulle kunna fiberansluta samtliga telestationer. Skanova åtog sig uppdraget och 2006/2007 var samtliga av kommunens telestationer anslutna utom två stycken. Det resulterade i att 90 procent av kommunens invånare fick tillgång till ADSL.

Genomförande

Utgångspunkten för kommunen har varit att marknaden ska bygga ut bredband eftersom de egna ekonomiska medlen är begränsade. I samband med att möjligheten till samförädlingsbidrag tillkom, fiberanslöt Telia Öppen Fiber fastigheterna i sex fiberföreningar och merparten av fastigheterna i Grythyttan. Telia har sedan fortsatt utbyggnaden i ett antal mindre projekt. Anslutningsgraden har i regel legat på 90 procent i de tidigare projekten. I de projekt som genomförts under senare tid ligger anslutningsgraden på 70 procent. I januari 2018 kommer 90 procent av kommunens hushåll att ha fått ett erbjudande om bredbandsanslutning. Numera har även IP Only visat intresse i kommunen.

Framgångsfaktorer

Information och samarbete är en mycket viktig del av framgången i Hällefors. Man har skapat kontakter och pratat med personer internt i kommunens organisation och

kontinuerligt informerat befolkningen om bredband. Vidare har man samarbetat med länsstyrelsen, regionen och grannkommunerna. Även IT-samarbetet på länsnivå har fungerat mycket bra.

Kommunen underlättar också på olika sätt utbyggnaden, exempelvis genom att samordna grävning av elkabel och kanalisation för fiber i samförläggingsprojekt. Man har även sökt stödpengar då det funnits möjlighet, vilket också har underlättat utbyggnaden. Kommunen har gjort en kartläggning för att kunna hantera de resterande fastigheterna (de som inte har en fiberanslutning), vilket också innefattar fritidshus. Dessa ca 800 fastigheter ligger utspridda och i kluster om ca 10–20 fastigheter.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Politiskt engagemang viktigt – bredband har varit en prioriterad fråga.
- Kommunikation till befolkningen om bredband.
- Bra samarbete mellan kommuner, region och länsstyrelse.
- Helhetsgrepp om kvarstående fastigheter viktigt.

1.5 Exempel – Region Halland

Kort beskrivning

Länsövergripande samarbetspartner för 100-procentig utbyggnad och säkerställande om erbjudande till alla.

Exemplet visar på

- samverkan mellan region, kommuner och marknadsaktör
- offentligt ledarskap på regional nivå genom att använda innovativ upphandling som ett strategiskt instrument
- finansiering genom marknadsinvestering och regional investering
- kartläggning av utgångsläge och förutsättningar.

Bakgrund

Enligt PTS bredbandskartläggning hade 38 procent av hushållen och 33 procent av företagen i Halland tillgång till 100 Mbit/s år 2014, vilket var lägre än övriga Sverige. Kartläggningen visade på stora skillnader mellan länets kommuner och inom kommunerna. I de glesare delarna av Halland hade 16 procent av hushållen och företagen tillgång till fiber. Region Halland antog en Regional Bredbandsstrategi för Halland 2015. Den syftar till att stärka hela Hallands förutsättningar att nyttja digitaliseringens möjligheter. Den främsta uppgiften med strategin är därför att stimulera utbyggnad av företrädesvis fiber. Strategin har tagits fram i bred samverkan och dialog med länets kommuner, både på politisk nivå och tjänstemannanivå, och med andra berörda aktörer. En marknadsanalys uppskattade att den drygt 30-procentiga tillgången i Halland krävt investeringar på ca 600–700 miljoner kronor. För att nå

målet 90 procent skulle ytterligare drygt 2 miljarder krävas. De sista 10 procenten uppskattades kosta lika mycket som de första 30. Vi strategins färdigställande hade marknaden generellt sett inte visat något större intresse av att bygga ut fibernät i Hallands mindre orter eller på landsbygden.

Genomförande

Mot ovanstående bakgrund har regionen upphandlat en samarbetspartner för att möjliggöra en länsövergripande sammanhållen återstående utbyggnad. Målet med upphandlingen var att hitta en samarbetspartner som tillsammans med Region Halland gör det möjligt att nå bredbandsmålen, i syfte att uppnå mer värde för pengarna genom ett partnerskap mellan privata och offentliga sektorn.

Som ett led i att säkerställa att alla ska få ett erbjudande och ett resultat av upphandlingen kommer 100 procent av alla fastigheter (hushåll, fritidshus, företag) på landsbygden att erbjudas fiber. Anslutningspriset är 19 900 kronor oberoende av avståndet mellan fastigheten och stamnätet. Ambitionen från samarbetspartnern är att investera 1,5 miljarder kronor i Halland fram till 2020. Region Halland investerar ca 100 miljoner, vilket medför en god utväxling på de offentliga medlen. De regionala investeringarna sker bara där behov finns och där det inte går att skapa ett kommersiellt intresse på annat sätt och utanför landsbygdsprogrammets täckningsområde.

Framgångsfaktorer

Helhetsgreppet har resulterat i konkurrens i delar av Halland som tidigare inte varit kommersiellt gångbara. För att till fullo motverka en fragmenterad utbyggnad förutsätts samverkan mellan marknadens inblandade aktörer.

Genom att modellen erbjuder anslutning till alla, till samma pris oavsett var du bor, finns även goda förutsättningar för en hög initial anslutningsgrad. Förberedelser görs för att det ska bli tekniskt och ekonomiskt möjligt att efteransluta de fastigheter som inte ansluter sig i samband med utbyggnaden.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Engagerad politisk ledning med mod att ta ledarrollen.
- Regionalt helhetsgrepp för att säkerställa erbjudande till alla.
- Regional upphandling av samarbetspartner samt regional investering för ett marknadsmässigt erbjudande och samma pris till alla.
- Genom att använda upphandling strategiskt instrument har Region Halland skapat ett större kommersiellt intresse i hela Halland.

1.6 Exempel – PTS pilotstudie Region Västerbotten/Vilhelmina kommun

Kort beskrivning

Kartläggning i samarbete med marknaden samt överblick av möjliga tekniklösningar för att uppnå bredband om minst 30 Mbit/s.²

Exemplet visar på:

- samverkan mellan nationella, regionala och kommunala nivå
- kartläggning av förutsättningar för utbyggnad och möjliga tekniklösningar.

Bakgrund

Många kommuner arbetar idag intensivt med bredbandsutbyggnaden. I kommuner med få invånare och en relativt liten kommunal verksamhet kan bredbandsfrågan innebära en extra utmaning. Överlag är det få i respektive kommun som arbetar med bredbandsfrågan och kommunerna anser sig därmed inte kunna hantera planeringen av hur utbyggnaden av bredbandsnätet bör utformas. Utöver behovsunderlag och nätprojektering så behövs kunskap om möjliga teknikalternativ.

Regionen och kommunerna bör samverka vad gäller att se över möjliga förslag på lösningar genom att bjuda in marknadskrafter till workshopsliknande möten med kommunen som kravställare där förutsättningarna för specifika problemområden belyses och förslag på lösningsalternativ kan tas fram. För att komma tillrätta med de mer utmanande fallen och förebygga vita fläckar så är det nödvändigt att kartläggning görs över större områden.

Genomförande

För att verifiera bedömningen att Sverige kan nå EU-kommissionens mål om bredband med minst 30 Mbit/s till alla år 2020, tog PTS i juni 2016 fram ett pilotfall där man beskrev förutsättningarna för ett begränsat område med otillräcklig infrastruktur. PTS baserade fallet på delar av Vilhelmina kommun där infrastruktur i dag inte är tillräcklig. Syftet var att se om det fanns alternativa kostnadseffektiva tekniska lösningar för att möjliggöra att pilotfallets 517 hushåll kan förses med bredband om minst 30 Mbit/s.

Inför studien fanns behov av grundläggande kartläggning. PTS medverkade till att ta fram och analysera de förhållanden som råder i området, bland annat avseende topografi, hushållens placering, avstånd till varandra respektive till närliggande infrastruktur.

² <http://www.pts.se/sv/nyheter/radio/2016/pilotstudie-visade-pa-losningar-for-snabbt-bredband-i-glesbefolkade-omraden/>

http://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2016/radio/pilotstudie-tillgangen-it_infrastruktur-eus-mal-2020-pts-er-2016-32.pdf

Efter att ha adresserat pilotfallet till marknaden fick PTS in sju förslag på lösningar från olika marknadsaktörer för hur bredband till dessa hushåll skulle kunna lösas.

I samarbete med Region Västerbotten, Vilhelmina kommun och AC-Net bjöds därefter berörda aktörer och intressenter in till informationsmöte där de olika lösningsförslagen presenterades med en efterföljande workshop. Där diskuterades förslagen vidare med utgångspunkt i de geografiska och de verkliga förutsättningarna i Västerbotten.

Tekniska lösningsalternativ

Aktörernas förslag omfattade lösningar för bredband med hjälp av:

- radiolänk,
- mobilnät
- satellit.

Fördjupad information om de olika teknikalternativen finns på PTS webbplats³ och i separat bilaga under sektionen för landsbygdsgruppen på Bredbandsforums webbplats.

Utöver förslagen som presenterades kompletterades studien med underlag gällande skattning av den kostnad det skulle innebära att förlägga fiber.

Piloten har ännu inte resulterat i färdigställande av föreslagna bredbandslösningar. Utbyggnad har dock skett för några enstaka fall:

- Norra Tresund (har idag ett radioanlutet hushåll)
- Svannäs (har idag radio men behöver fibreras)
- Dorris (är idag fibrerad)
- Grundfors/Fatmomakke (är idag fibrerad)
- Siksjönäs (har idag radio men behöver fibreras).

Efterföljande analys av de sju lösningsförslagen och workshopen visar att det är tekniskt möjligt att nå pilotfallets samtliga 517 hushåll med internethastigheter om 30 Mbit/s. Därmed är det sannolikt att 30 Mbit/s till hushåll och företag även skulle kunna uppfyllas inom större delen av Sverige. Därför kan det anses vara tekniskt möjligt att nå EU-kommissionens mål om internethastigheter på minst 30 Mbit/s till alla år 2020.

PTS ser dock att det även kan finnas andra aspekter i vissa kommuner som ytterligare komplicerar bilden, som till exempel ekonomiska och strategiska förutsättningar, när det gäller att koppla upp de sista hushållen.

Framgångsfaktorer

Kartläggning utförd i samarbete med marknads aktörer har inneburit en möjlighet att utvärdera olika konkreta alternativ vad gäller bredbandsförläggning, där

³ <http://www.pts.se/sv/privat/internet/tradlost-bredband/>

utgångspunkten har varit lokala förhållanden inklusive ekonomiska aspekter för de olika lösningarna.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Viktigt med nationellt, regionalt och lokalt engagemang för att arbete ska initieras.
- Kartläggning i samarbete med marknadens aktörer genom en inventering av infrastrukturen i området samt en fördjupad problembeskrivning för att kunna se var det är ekonomiskt möjligt att investera i fiber alternativt/i kombination med trådlös teknik.
- Lösningförslag från marknaden bidrar även till bättre inblick i de olika aktörernas utbyggnadsplaner.

1.7 Exempel – Gällivare och Kiruna

Kort beskrivning

Utbyggnad av bredband i kommunal regi.

Exemplet visar på

- ett unikt fall med förläggning i samband med nybyggnation av stad
- samverkan mellan olika aktörer, bland annat samförläggning
- kartläggning av förutsättningar för utbyggnad – teknikval/radiolänk
- finansiering genom låg anslutningsavgift i kombination med månatlig nätavgift.

Bakgrund

Inga kommersiella aktörer hade visat intresse för att ta ett helhetsgrepp kring utbyggnaden i dessa stora kommuner som till stora delar är väldigt glest befolkade. Vidare finns särskilda förutsättningar för Kiruna där en flytt av staden planeras/pågår, vilket har skapat osäkerhet kring förutsättningarna för de kommersiella aktörerna. Kommunerna har därför valt att själva bygga ut bredbandsinfrastrukturen både på landsbygd och i tätort och valt att se bredbandsnätet som ”normal kommunal infrastruktur”, dvs. att bredband är en infrastruktur som alla ska ha tillgång till.

Genomförande

För att säkerställa att alla har haft möjlighet att ansluta sig till bredbandsnätet bygger utbyggnadsmodellen på en väldigt låg anslutningsavgift vilket är unikt för just detta exempel, kombinerat med en månatlig nätavgift. Med en rimligt hög anslutningsgrad räknar kommunerna med att utbyggnaden på längre sikt går ihop ekonomiskt och till och med kan generera ett tillskott i kommunkassan. De låga kostnaderna har i det här fallet varit möjliga genom speciella förutsättningar då förläggningen sker i samband

med planering av hela stadens infrastruktur. Kommunerna ser även att de i framtiden kan spara pengar om alla i kommunen har tillgång till en stabil bredbandsuppkoppling med hög kapacitet. De har dock valt att inte kalkylera med dessa möjliga samhällsekonomiska vinster.

I Gällivare kommun byggs fibernätet ut till ca 97 procent av alla hushåll och företag. För kvarvarande 3 procent planerar man för att bygga ut ett nät med radiolänkar, både för att nå dessa mer perifert belägna hushåll och företag, men även för att skapa en redundans till det befintliga ortssammanbindande fibernätet. Dessa insatser bekostas helt av kommunen, och man räknar med att kunna nå upp till (eller åtminstone hamna väldigt nära) målen i regeringens nya bredbandsstrategi, trots att kommunen är stor och väldigt glest befolkad.

Framgångsfaktorer

Kommunen har betraktat bredbandsinfrastrukturen på samma sätt som övrig infrastruktur. Vidare har man satt en låg instegskostnad för anslutning och bedömer att detta på lång sikt är positivt för kommunerna. Utbyggnaden sker till stor del vid samförläggningar. Överallt där någon aktör gräver försöker man lägga ner fiberkanalisation. På landsbygden görs detta tillsammans med exempelvis Vattenfall och Trafikverket, och i tätorterna i första hand med andra kommunala förvaltningar som rustar upp annan kommunal infrastruktur eller planlägger och bygger nya bostadsområden. Man lyfter att det krävs mycket tid och resurser för samordningen av dessa projekt, men att det kommer att vara positivt för totalkostnaden i utbyggnadsprojektet.

Sammanfattning av framgångsfaktorer:

- Se bredbandsutbyggnaden som en normal kommunal infrastruktur.
- Identifiera en hållbar finansieringsmodell.
- Samordna med andra aktörer, t.ex. Vattenfall och Trafikverket.
- Alternativa tekniska lösningar är en viktig del av lösningen till ett fåtal.
- Det krävs tid och resurser för att samordna projekten, men samordningen ger positiva effekter på totalkostnaden.